

Høringsinstansene

Trondheim, 26.01.2024

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2024/1241

Saksbehandler:
Lise Rognes

Høring på endringer i forskrift om erstatning for tap og følgekostnader når tamrein blir drept eller skadet av rovvilt

På vegne av Klima- og miljødepartementet sender Miljødirektoratet forslag til endringer i forskrift 4. mai 2001 nr. 468 om erstatning for tap og følgekostnader når tamrein blir drept eller skadet av rovvilt (erstatningsforskriften) på høring. Forslaget er en oppfølging av ny forskrift 19. desember 2023 nr. 2180 om melding om reindrift, som trådte i kraft 19. desember 2023.

Ny forskrift om melding om reindrift har som formål å effektivisere ordningen med å levere melding om reindrift for siidaandelen. En vesentlig endring er at ordningen med godkjenning av melding om reindrift fjernes. Videre er frist for å gi melding om reindrift endret fra 10. april til 31. mai. Endringene medfører behov for å endre og tilpasse erstatningsforskriften.

Det foreslås å harmonisere frist for søknad om rovvilterstatning for tap av tamrein med ny frist for innlevering av melding om reindrift, innføre krav om at søknad om rovvilterstatning fremmes elektronisk gjennom Elektronisk søknadssenter hos Miljødirektoratet, regulere retten til behandling av søknad som fremsettes etter fristens utløp, samt mindre tekniske endringer blant annet at begrepet driftsenhet endres til siidaandel.

Hvem har krav på erstatning - § 3

Frist for å søke om rovvilterstatning står i erstatningsforskriften § 13 bokstav a. Konsekvensene av at fristen ikke overholdes, er ikke regulert.

Det er viktig for framdriften i erstatningsbehandlingen at det foreligger et samlet datagrunnlag for tap/skader som skal vurderes. For å sikre en best mulig oversikt for erstatningsmyndigheten vil det være nødvendig at søkere forholder seg til fastsatt frist. Det må derfor være en forutsetning for å få behandlet søknad om rovvilterstatning, at søknaden leveres innen fastsatt frist. Etter fristens utløp vil det normalt ikke være mulig å levere søknad om erstatning, og konsekvensen er at retten til erstatning bortfaller.

Forslaget er en samordning med tilsvarende bestemmelse i forskrift 30. mai 2014 nr. 677 om rovvilterstatning for husdyr § 3 bokstav c (husdyrforskriften).

Frist for innlevering av erstatningssøknad er absolutt. I noen få tilfeller vil søker ikke kunne overholde fristen. Det foreslås å forskriftsfeste en unntaksbestemmelse, som i forskriften reguleres sammen med frist for innlevering av søknad, se nedenfor om forslag til endringer i erstatningsforskriften § 13.

Forslag til ny § 3 bokstav d (endringer uthevet og i kursiv, strykninger i kursiv)

§ 3. Hvem som har krav på erstatning

~~Driftsenheten~~ **Siidaandelen** har etter søknad rett til erstatning for tap og følgekostnader når tamrein blir drept eller skadet av rovvilt.

Det ytes likevel ikke erstatning når:

- a. Reindriften utøves av Rendalen Renselskap.
- b. ~~Driftsenhetens~~ **Siidaandelens** innehaver ikke har fast bopel i Norge.
- c. Skadelidte er staten eller når staten har den overveiende økonomiske interesse.
- d. **Søknad ikke fremmes innen fastsatt frist.**

Vilkår for erstatning - § 4 bokstav e

For å underbygge kravet om erstatning, er det et krav at siidaandelen gir riktige og nødvendige opplysninger, jf. erstatningsforskriften § 4 bokstav e.

For å sikre at erstatningsmyndigheten har korrekte og kvalitetssikrede tall ved behandling av erstatningssøknaden, benyttes tallmateriale fra melding om reindrift. Tallmaterialet er fram til og med reindriftsåret 2022/2023 hentet etter at meldingen har vært kvalitetssikret/godkjent av reindriftsmyndighetene. Med ny forskrift er godkjenningsordningen fra og med reindriftsåret 2023/2024 fjernet. Det legges nå opp til at melding om reindrift blir en egenmelding. Erstatningsmyndigheten har fortsatt behov for tallmaterialet og vurderer at levering av korrekt melding om reindrift normalt vil være tilstrekkelig som underlag for behandling av søknaden.

Melding om reindrift leveres til reindriftsmyndighetene. For at erstatningsmyndighetene skal kunne bruke tallmaterialet i søknadsbehandlingen, forutsettes det at søkeren samtykker til bruk av data fra melding om reindrift. Ved samtykke kan meldingen som er levert til reindriftsmyndighetene gjenbrukes og det unngås at reineier må levere samme informasjon flere ganger til ulike offentlige myndigheter. Det legges derfor opp til at tallmaterialet tilgjengeliggjøres for erstatningsmyndigheten etter samtykke fra søker.

Videre må det sikres tilstrekkelig hjemmel for erstatningsmyndigheten til å etterspørre/innhente ytterligere informasjon fra søkere der dette ansees påkrevd for en forsvarlig behandling av erstatningssøknadene.

Erstatningsforskriften § 4 e foreslås endret og tilpasset behovet for gjenbruk av tallmateriale fra melding om reindrift, samt at hjemmel for erstatningsmyndigheten for å innhente relevant informasjon utover meldingstallene omfattes.

Forslag til endring av § 4 bokstav e (endringer uthevet og i kursiv, strykninger gjennomstreket)

§ 4. Vilkår for erstatning

Følgende vilkår må oppfylles for å få full erstatning:

- a. Driftsenheten **Siidaandelen** har handlet aktsomt og har gjort det som med rimelighet kan forventes for å avverge eller redusere tap, vurdert i forhold til de verdier som står på spill og den foreliggende risiko.
- b. Reindriften utøves i samsvar med reindriftsloven og dyrevernlovens bestemmelser.
- c. Driftsenheten **Siidaandelen** har bidratt til at tap avdekkes så tidlig som mulig. Straks et taps- eller skadetilfelle oppdages skal det gis melding til ansvarlig myndighet for vurdering av årsak.
- d. Avtalte forebyggende tiltak med økonomisk støtte fra det offentlige er iverksatt og tilstrekkelig utført.
- e. Driftsenheten **Siidaandelen** har gitt riktige og nødvendige opplysninger for å underbygge kravet om erstatning, **herunder data over tapte og skadde dyr**. ~~Dette kan også innebære å gi erstatningsmyndigheten tilgang på relevante grunnlagsdata utover de krav som er nedfelt i søknadsskjema for erstatning.~~ **Dersom driftsenheten siidaandelen har levert en korrekt melding om reindrift og har samtykket til bruk av data fra denne i erstatningsvurderingen, ansees kravet for oppfylt. Erstatningsmyndigheten kan utover dette be om tilgang på ytterligere grunnlagsdata og opplysninger om driftsforhold som er relevant for å vurdere omfang av erstatning.**

Søknadsfrist, krav om elektronisk innlevering av søknad mv - § 13

Frist for behandling av søknad

Frist for å søke rovvilterstatning er 1. april, jf. erstatningsforskriften § 13 bokstav a. I søknadsbehandlingen benytter erstatningsmyndigheten informasjon fra siidaandelen oppgitt i melding om reindrift. Det er naturlig at søknad om rovvilterstatning leveres til samme tid som melding om reindrift, da informasjon fra meldingen vil være sentralt også for erstatningsmyndigheten. Det er ønskelig å unngå at det må sendes inn samme type data til to ulike ordninger som administreres av offentlige myndigheter. Derav følger at statsforvalteren som erstatningsmyndighet bør benytte seg av meldingsdata slik som det er i dag, selv om behandlingen av meldingsdata hos reindriftsmyndighetene endres. Det foreslås å endre fristen for å søke rovvilterstatning fra 1. april til 31. mai, som er samme frist som for å gi melding om reindrift.

Det antas at en endring i frist for søknad om erstatning ikke vil påvirke forskriftens hovedregler om utbetaling av erstatning innen 1. september, og for siidaandelene i Finnmark 15. oktober, jf. erstatningsforskriften § 13 bokstav d. Det er likevel noe usikkert hvilke kapasitetsutfordringer

kvalitetssikring av grunnlagsdata vil medføre for statsforvalterne. Tallmaterialet fra melding om reindrift vil ikke gjennomgå av reindriftsmyndighetene før de hentes inn av erstatningsmyndigheten. Dette kan påvirke tidsrammene for behandling av erstatningssøknadene hos de respektive statsforvaltere. Det bes derfor om høringspartenes syn på fastsetting av en senere dato i hovedreglene for forventet utbetaling av erstatningsoppgjøret.

Unntak fra fastsatt søknadsfrist

Fristen for innlevering av erstatningssøknaden er absolutt. I gjeldende forskrift er unntak fra søknadsfristen ikke regulert. I noen få tilfeller vil det være behov for å kunne gjøre unntak. Av hensyn til framdriften i erstatningsbehandlingen, hvor det er viktig at det foreligger et samlet datagrunnlag for tap/skader som skal vurderes, foreslås det en snever adgang til å fravike fristen. Det bør kun være i særlige tilfeller at fristen kan fravikes. Det bør også være en forutsetning at søker kontakter statsforvalteren og avtaler utsatt frist *før* utløpet av fastsatt søknadsfrist.

Forslaget er en samordning med praktiseringen av tilsvarende bestemmelse om frist for søknadsbehandling i forskrift 30. mai 2014 nr. 677 om rovvilterstatning for husdyr § 15, med tilhørende retningslinjer. Det er i husdyrforskriften ikke særskilt hjemmel for å gi utsatt frist. Statsforvalteren kan likevel forlenge fristen, forutsatt at dyreeier tar kontakt med statsforvalteren før utløpet av fristen, jf. retningslinjene til husdyrforskriften § 15. Manglende avtale før fristen utløper, medfører at søknaden avvises.

Unntaksbestemmelsen regulerer kun frist for søknad om rovvilterstatning. Den gir ikke grunnlag for å fravike frist for å gi melding om reindrift som angitt i forskrift om melding om reindrift § 2.

Digital innlevering av søknad

Søknad om erstatning skal fremmes på fastsatt skjema, jf. erstatningsforskriften § 13 bokstav a. Praxis er at søknad om erstatning leveres som et utfylt papirskjema som er tilgjengelig på Landbruksdirektoratets nettsider. Skjema har i hovedsak vært innlevert til aktuell statsforvalter, men også delvis levert til andre. For å oppnå et mer tidsmessig og enhetlig system for innlevering av søknad om erstatning, foreslås det å innføre elektronisk levering av søknad i Miljødirektoratet sitt elektroniske søknadssenter. Reineiere søker allerede i dag tilskudd til forebyggende og konfliktdempende tiltak i søknadssenteret. Med en slik løsning vil søknader om erstatning og søknader om forebyggende og konfliktdempende tiltak leveres på samme måte. En overgang til slik elektronisk innlevering av søknad vil bli fulgt opp med datautvekslingsrutiner mellom Landbruksdirektoratet og Miljødirektoratet, slik at reineiere som søker erstatning ikke skal behøve å oppgi de samme tall til begge direktorater.

Reindriftsmyndighetenes oppgaver

Gjeldene forskrift sier at reindriftsforvaltningen skal kvalitetssikre opplysningene og bidra med nødvendige opplysninger i samsvar med denne forskrift og videresende søknaden til statsforvalteren innen 1. juli, se erstatningsforskriften § 13 bokstav c. Da reindriftsmyndighetenes godkjenningsordning med ny forskrift bortfaller, foreslås det at bestemmelsen oppheves.

Forslag til endring i § 13 (endringer uthevet og i kursiv, strykninger er gjennomstreket)
Med foreslått opphevelse av bokstav c, vil bokstav d, e og f endres til hhv bokstav c, d og e.

§ 13 Administrative bestemmelser

- a. Søknad om erstatning skal fremmes på skjema fastsatt av Direktoratet for naturforvaltning og Reindriftsforvaltningen til distriktsstyret senest 1. april. **Søknad om erstatning skal fremmes elektronisk gjennom Elektronisk søknadssenter hos Miljødirektoratet.**
- b. Distriktsstyret behandler og videresender søknaden til Reindriftsforvaltningen innen 15. april.
Frist for innlevering av søknad om erstatning er 31. mai. Statsforvalteren kan i særlige tilfeller gi søkere utsatt frist, når fristforlengelse er avtalt før fristen utløper.
- c. Reindriftsforvaltningen kvalitetssikrer opplysningene og bidrar med nødvendige opplysninger i samsvar med denne forskrift og videresender søknaden til statsforvalteren innen 1. juli.
- d. Statsforvalteren behandler søknadene og utbetaler erstatning. Utbetalingen skal som hovedregel skje innen 1. september. Utbetaling til driftsenhetene **siidaandelene** i Finnmark skal som hovedregel skje innen 15. oktober.
- e. Utbetalingen skjer til driftsenhetens innehaver **leder av siidaandelen** som har forvaltningsansvaret for midler som rettmessig tilhører en eller flere reineiere under driftsenheten **siidaandelen**. Innehaver **Leder** har plikt til å fordele eventuelt utbetalt erstatning til de reineiere i driftsenheten **siidaandelen** som har lidt tap.
- f. Der tamrein er drept av rovvilt, jf. § 7, men eier er ukjent, utbetales erstatning til reindriftsfondet for vedkommende reinbeitedistrikt.

Benevnelsen Direktoratet for naturforvaltning endres til

Miljødirektoratet - §§ 10, 13, 14, 16 og 17

Gjeldende forskrift omtaler Direktoratet for naturforvaltning. Ved fastsettelse av ny forskrift oppdateres navnsettingen slik at Miljødirektoratet omtales på korrekt måte. Endringen er kun av teknisk art og medfører ingen materielle endringer.

Benevnelsen driftsenhet endres til siidaandel - §§ 3, 4, 8, 13, 15, 16

Erstatningsforskriften omtaler erstatningssøker som driftsenhet. Begrepet driftsenhet er med reindriftsloven av 2007 endret til siidaandel. Det foreslås at erstatningsforskriften oppdateres i tråd med dette og benevnelsen driftsenhet endres til siidaandel. Endringen er kun av teknisk art og medfører ingen materielle endringer.

Økonomiske og administrative konsekvenser av forslagene

De foreslåtte endringene berører ikke beregningsgrunnlaget eller skjønnsvurderingene knyttet til behandlingen av erstatningssøknader. For de som søker erstatning innebærer endringene en ny frist, samt krav om elektronisk innlevering av søknad. For statsforvalteren vil det kunne bli endringer i tilgjengelig tidsperiode for behandling, avhengig av hvilke endringer som gjøres i hovedregel for utbetaling av erstatningsoppgjøret. For Miljødirektoratet og

Landbruksdirektoratet vil det ved revidering av forskrift være behov for noen endringer i dataflyt mellom direktoratene, og for Miljødirektoratet tilpassing av ny søknadsrutine i elektronisk søknadssenter.

Generelt om høringen

Ettersom forskrift om melding om reindrift er tredd i kraft, vil det allerede for reindriftsåret 2023/2024 være nødvendig å gjennomføre endringer i erstatningsforskriften, tilrettelegge digitale løsninger for levering av erstatningssøknad, og etablere nye saksbehandlingsrutiner hos berørte statsforvaltere. Videre må berørte reieiere være kjent med endringene, og ha mulighet til å forberede eventuelle erstatningssøknader som fremmes på vegne av siidaandelen.

Gjeldende frist for å søke om rowilterstatning er 1. april. For søknader om erstatning som etter gjeldende regler skal leveres 1. april 2024, vil Klima- og miljødepartementet ved endringsforskrift i slutten av mars utsette fristen til 31. mai 2024, såfremt høringen gir tilslutning til fristendringen.

For at endringene skal få anvendelse for behandling av søknader for reindriftsåret 2023/2024, må øvrige nødvendige forskriftsendringer og tilpassinger i saksbehandlingsrutiner og verktøy være på plass senest 15. mai 2024.

Høringsfristen settes til 15. mars 2024.

Etter at høringen er oppsummert vil Klima- og miljødepartementet gjennomføre konsultasjoner etter sameloven kapittel 4 og fastsette ny forskrift.

Eventuelle uttalelser skal sendes til Miljødirektoratet via høringssiden på [Miljødirektoratet \(miljodirektoratet.no\)](https://miljodirektoratet.no). Uttalelsene vil ligge på høringssiden og blir synlig for alle interesserte.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Knut Morten Vangen
seksjonsleder

Lise Rognes
seniorrådgiver